

שיפריש, עליו לכתוש את התלתן.

והנה **ללשון ראשון** העמדנו **דין זה בישראל** הבא להפריש תרומות ומעשרות מחבילי תלתן טבל שלו, **מובן מדוע הצריכו חכמים לכתוש קודם ההפרשה**, כי נאמר "ראשית דגנד", כלומר **יש להפריש את התרומה אחר המירוח**, שנעשית דגן והוא הדין לתלתן יש לכותשו שיהיה כממורח.

אבל ללשון שני העמדנו דין זה **בבן לוי המקבל מעשר ראשון קודם מירוח**, והוא **מחויב לתת ממנו תרומת מעשר**, ואם כן היה לו לומר, כשם שקבלתי את המעשר חבילות שאינם כתושות, כך אתן ממנו תרומת מעשר חבילות שאינן כתושות.

אלא ש**חכמים קנסו אותו שיכתוש את התלתן קודם שיפריש ממנו תרומת מעשר**, על **שהערים ליטול מעשר קודם תרומה גדולה**, וגרם לעבור על דברי תורה שלא לשנות הסדר, כמו שנאמר "מִלְאֲתָדָּךְ וְדִמְעָדָּךְ לֹא תֵאָחֵר" (שמות כ"ב כ"ח), כלומר לא תאחר תרומה להקדים לה מעשר. [כן אמרו מתחילה, שענין זה קנס חכמים הוא. אולם לאחר מכן משמע, שדבר זה למד מהכתוב פִּדְגֹן מִן הַגֶּרֶן וְכִמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב", כפי שיתבאר בעזה"י בהמשך].

ב. מחשב.

עוד מבואר בברייתא שלאחר הכתישה, מחשב לפי אומדן, **כמה זרע יש בתלתן**, **ומפריש תרומות ומעשרות לפי אומדן רק על הזרעים**, **אבל על העצים והקשים אינו מפריש**, [אף על פי שטעם העץ כטעם הפרי].

והנה **ללשון ראשון**, העמדנו **דין זה בישראל הבא להפריש תרומות ומעשרות מחבילי תלתן טבל שלו**, ומובן כיצד מפריש לפי אומדן, שכן הפרשה ראשונה שלו היא **תרומה גדולה**, והיא **ניטלת באומדן**, **כי לא נתנה בה תורה שיעור**, שנאמר בה רק "ראשית דגנד", וחכמים הם שאמרו שיעור עין יפה ובינונית ורעה, ולכן די באומדן, כי גם אם לא יתן בדיוק כשיעור, מדין תורה אפילו חטה אחת פוטרת, ואם כן תרם כדין.

אבל ללשון שני, העמדנו **דין זה בבן לוי המקבל מעשר ראשון קודם מירוח**, והוא **בא להפריש ממנו תרומת מעשר**, ו**תרומת מעשר נתנה בה תורה שיעור** "וְאֵל הַלְוִיִּם תִּדְבֹּר וְאֶמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמַּעֲשֵׂר אֲשֶׁר נָתַתִּי לָכֶם מֵאֵת בְּנֵי חֵלְתְּכֶם וְהִרְמַתֶם מִמֶּנּוּ תְרוּמַת ה' מִמַּעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר" (במדבר י"ח כ"ח), **ואם כן יש לתת בדיוק, ולא באומדן**.

אמנם את הברייתא יש להעמיד כדעת אבא אלעזר בן גימל, האומר, **שגם תרומת מעשר ניתנת באומדן**, שנאמר ללוויים, "וְנִחַשְׁבָּ לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם פִּדְגֹן מִן הַגֶּרֶן וְכִמְלֵאָה מִן הַיֶּקֶב" (במדבר י"ח כ"ז) לומר בשתי תרומות הכתוב מדבר, "כדגן מן הגורן", זו